

KÖZLEMÉNYEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szordán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai nyolc kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egias évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar. Gazdasági Egyesület lelkosa.
Az egyesületi tanács felügyelője alatti:
Főosztályok és kiadók felé: Forster Géza az OMGE igazgatója.
Fülső részre: Szilassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-elnök.
Tárgyszak: Buday Márton az OMGE. titkár.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest (Kőzetlek) Üllői-út 25. szám
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

- 1900. május 5. d. e. 10 és d. u. 4 ó.
- Az OMGE. igazgatóválasztmánya, ugyanis, mint a „Gazdasági Egyesületek Orsz. Szövetsége” végrehajtó bizottságának ülése.
- 1900. május 6. d. e. 10 ó. Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének rendkívüli nagygyűlése.
- 1900. május 9. d. u. 4 ó. Egyesületi tanács ülése.

Meghívó.

A „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” f. évi május hó 6-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a Köztelken nagyteremben

rendkívüli nagygyűlést tart.

A nagygyűlés tárgyai:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyv hitelesítése két tag kiküldése.
3. A nagygyűlés állásfoglalása a jövő vámpolitika irányá és az új vámtarifra agrárárvánjai tárgyában.
4. A Szövetség végrehajtó-bizottságának eselleges előterjesztései.
5. A szövetségi tagoknak az alapszabályok 23. §-a értelmében a szövetségi nagygyűlés elé terjesztett javaslatai.

Gróf Dessewffy Aurél s. k., a Szövetség elnöke.

Meghívó az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” igazgató-választmányának, ugyanis, mint a „Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége” végrehajtó-bizottságának

1900. évi május hó 5-én, d. e. 10 órakor, eselleg folytatódáson d. u. 4 órakor a Köztelken tartandó I. ülésére.
(A részletes tárgyszorozatot a „Köztelk” 33. számában közöljük.)

1900. évi április hóban befizetett alapítványi kamatok és tagsági díjak nyilvános nyugtázása.

Alapítványi kamatot fizettek:

1900. évre:

Bathányi Elemér gr. 22-20, Beniczky Ferenc, Bányfi Dező, Deutsch Sándor 20-20, hr. Majláthy László, hr. Nikolicz Fedor 21-21, Petery László 22-06, Rediczky Jenő, Steinbach István 20-20 koronát.

Tagsági díjat fizettek:

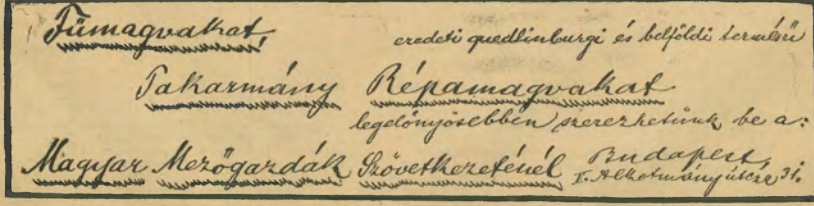
1900. évre:

Balka Sándor, hr. Balogh Póter, pap Bahr Gusztáv, Beck Ignác, Belcsák Zoltán, Benedicty Kálmán, Berényi György, Bernáth Béla, Berzevics Zsigmond, Békassy Sándor dr., Bischoff Artur, Breyer Lipó, Burchard Béla, Buzás dr., Cserán László gr. Crodliér Lőrinc, Csengery Lóránt, Csikvády Márton, Csiky Kálmán, Csizsary Béla, Dalny László, Deme Gyula, Demkó Berné, Dierczy Péter, Dobokay Lajos, Dratsay Gyula, Eber János, Elő magy. gyarmisnók r.-l. Elő pesti Spodium gyár r.-l., Felner Henrik, Ferencz Henrik, Fehérvári Miksa, Földváry Elemér, Frank Emil, Gál Lajos, Gaysler Ferencz, Gerhárd Sándor, Gerő István, Ghymessy László, Glanz Sándor, Goldmann Antal, Goldmann Mór, Gónory Károly, Gracza György, Greguss Béla, Grös Ignác, Guttman Samu, György Endre, Gyulassy Imre, Hartmann Márton, Hatháry Ferencz, Hegedűs Lajos, Heller Oszkár, Herzfeld

A. D. dr. Halasy Oszkár, Hanny Béla, Heli Sándor, Hofer Adolf, Hollay Gyula dr., Hünggár Jakab r.-l., Hrnásty K., Ivánka Oszkár, Iszlay László, Jakab Mór, Jekelfalussy József, Józsa László, Jurenák Gyula, Kajfár Sándor, Kammer Ferenc jr., Kaszál Zalán 20-20, Kantor József 10, Kelemen István, Kemény Ándor 20-20, Kerekes Lajos 10, Killyényi Pál, Kis Lajos, Klein Illés, Klein Mór, Kilian Rózsa, Konkoly Kálmár, Kornis Károly gr. Koszics Pál, Kovács János, Kovács László, Kovács Sebestyén Endre 20-20, Körtvély Imre 5, Krahoun Lajos, Krausz Endor, Kubovics Ignác, Kukulcsy Pál, Kus Ándor, Lang Ferencz, Langfelder Ede, Lángzy Béla 20-20, Lászlóffy Kálmán 10, Lázár Pál L., Lechner Ödön J., Leidenfrost Károly, Leopold Zalán, Lichtenberg Ignác, Lichtschheim Dező, Linczer Béla, Lipovitsky Gyula, Lits Ödön 20-20, Mandell Gyula, hr. Manzi Lajos, Manzshart Sándor, Markovics Zsigmond, Mayer Ferencz, Mayer Oszkár, Melczar Gyula, Mészáros Ferencz, Miksa Antal gr. Míly Gyula, Mocsáry Sándor, Molnár István, Moskovics Mór, Nagy Imre, Nagy István, dr. Neumann Árpád, Veneši István, Vitéz Gyula, Orlócsányi Gáspár, Ördödy Géza, Papp Győző, Papp Andrá, dr. Pekár Imre, Polner Sándor, Práner Ágoston, Prettnerhorváth Jenő, Póka Lajos, Pálfy István, Pethő György, Radics István, Rafai József, Reich Zsigmond, Ried Béla, Rimler Lajos, Rohonczy Gedion, Rónay Pál, Roisinger Alajos, Rovány József, Rudnay Béla, Salmann és Társa, Sarkány István, Szabó-Szabó Vilmos, Steindl Kálmán, Serák Károly, Serényi János gr., Siroky Ferencz, Skubics István, Sorger Jakab és Társa, Seidl Kálmán, Steinhauser Frigyes, Süsser Sándor, Sirem Dénes, Stugel József, Süttő János, Schack Ede, Schiffer Manó, Schlesinger József, Schlothauser Ferencz, Schirmund Kornél, Schmidt Oszkár, Schuler Imre, Szabó Sándor fivérei, Szalay István, Standiner Sándor, Steinbichler János, Székely Salamon, Sziberth Gusztáv, Szilassy Iván, Szondy János, Szűcs István, Teitel Géza gr. Thais Lajos, Thonka Emil, Thuróc Sándor, Tancsics Mátyás, Tóth Endre, Tóth József, Vaszilény Béla, Vasvárhelyi László, Vermeš Mór, Vertán Elek, Vertán Zoltán, hr. Vessey József, hr. Vessey Miksa, Viczian Antal, Vimmer Béla, Weisz Pál báró, Wighart Ernő, Wiczmann Ödön butkai, Wolff Gyula, Wöber György, Zichy Ágost gr. Kis-orozsi uradalom 20-20 koronát.

Hátralekora fizettek:

Dessewffy Arisztid 10, Dobokay Lajos 20, Fehér Sándor 40, György Endre 20, Herzfelder A. E. 20, Holczler József 20, Horváth Jenő dr. 20, Kaszál László 20, Keller Gyula 20, Kornis Alfréd 20, Láng Ferencz 20, László Sándor 20, Nagy Imre 20, Seidl Kálmán 20, Tancsics Mátyás 20, Wimmer Károly 40, Wöber György 20 koronát.

A közgazdasági szakosztály ülése.

(1900. április 30.)

Jelen voltak gróf Zelezenski Róbert elnökelte alatt Balás Árpád, dr. Baross János, Baross Károly, Baross Pál, Barta Odón, Baróky József, dr. Csizlay Gyula, dr. Dömötör László, dr. Drecker Jenő, Füzér Gyula, Gábor Kornél, Huchhausen Vilmos, Jevnák Oszkár, Károly Rezső, Kodolányi Antal, Kuvassy Jenő, Ladányi Imre, Landesz József, Leitgeb Imre, Lejtényi György, Löherer Andor, báró Malcoms Jeromos, Mauthner Odón, Ötlik Iván, dr. Földes Bruno, Propper Samu, dr. Rodatzky Jenő, Rók Lóránd, Sierán János, Szelesyey János, Szeveres Károly, Székely István, Sztankovics József, Tóth Jenő, Vancs Gyula, Vimmer Károly, Wicner Moskó és Zorád István szakosztályi tagok, a tisztviselőik részéről Forster Géza igazgató, Szélessy Zoltán szerkesztőtűkár, Szporon Vilmos s-tűkár és Rubiné Gyula ügyvezető-tűkár, más előadó. Gróf Zelezenski Róbert elnök üdvözlövel a szép számban megjelent szakosztályi tagoknak az ülést megnyitja. A tárgyszorot elő pontja Balás Árpád javaslata a kivándorlás okainak tanulmányozása tárgyában.

Felkéri az előadót előterjesztése megtételére.

A kivándorlás és idegenek birtokszerezése.

Balás Árpád: Javaslattal terjeszt az „OMGE”-hez azon értelemben, hogy egy bizottság küldessék ki azon czélból, hogy az Amerikába történő kivándorlás személyre vetések s figyelemmel tartassék és a netán szükséges intézkedések megtéveszen. Szól a bizottság küldetésének ajánlására azon körülmény indította, hogy a törvényhozás terében s a sajátban elő nyilatkozatok hangzottak el, amelyek szerint az utóbbi időkben a kivándorlás Amerikába mind nagyobb arányokat ölt, minek előrelátható következményvel biztosra vehető, hogy közgazdasági s főleg mezőgazdasági viszonyaink tetemes kár fognak szenvedni. Ezután megtartja előadását a kérdérről.

Elnök a szakosztályi nevében köszönetét fejezi ki felolvonások érdekes előadását s mielőtt a szakosztály a javaslat megvitatásába bocsátkoznék, ajánlja, hogy hallgassa meg a szakosztály dr. Baross János előterjesztését is az idegenek birtokszerezéséről.

Dr. Baross János megtartja előadását, melynek rövid kivonattal állablaikkal közzöljük. Jogtörténeti alapon kimutatja, hogy már az aranybulla 26. pontja kizárta az idegenek az ingatlan birtokok tulajdonából. Azóta 700 esztendőn keresztül a legfeltekényekben öröklék ésőtnek a hazai földet, míg a Dacch-országban 1852-ben kiadott császári ösényi nyilatkozat halomra döntötte a magyar jogfejlődést — és megnyitotta az idegenek számára a birtokszerezés jogát.

A világon minden agrrikultúr állam törvényhozza az állampolgársághoz köti e jogviszállást.

Oroszország, Románia és az eszákamerikai Egyesült-Államok közül is némelyek sőt Németországban is állának fenn ilyen korlátozások.

A gazdaság iparosállamoknak nincs szükségük ilyen védelemre, de a közönségy agrrikultúr államok rá vannak utalva, mert kiasajjítását fenyegeti őket a külföldi tőképénz.

Vége is az mindegy, hogy feyyverrel foglal-e el valamely országot a külföld, vagy — megveszi azt.

Magyarországot két irányban fenyegeti ilyen veszély:

A kibirtokotok a galicziái és orosz szűfői bevándorlók kerittek kezükbe, míg a nagybirtokotok a külföldi kapitalisták vásárolják össze.

Tragikomikus állapot, hogy míg telepítés utján új örökkel akarjuk szaporítani parasz-

ságunkat, addig a régi, már meglévőv pusztnai hányjuk.

Észert törvényileg kimondandó, hogy 100 kat holdon aluli kibirtokot csak kizárólag magyar honos birhaszon. A fentemlített bevándorlást pedig be kell tiltani, mert azok az elemek még nincsenek a moránák és civilizációzának azon a fokán, hogy egy modern állam kereteibe beilleszkedni tudnának. A közönsé és nagybirtokok kiasajjításának megakadályozása már nehezebb kérdés.

Ugyanis az új szigorú korlátozások andepressziók idézhetnének elő.

Vannak sokan, kik ezenkívül nemzetközi retorzióktól is tartanak, — de ez reánk nézve nem veszélyes — mert vajmi kevés magyar ember akar kilődölni birtokot vásárolni.

Ami az andepresszió kérdését illeti, ez elkerülhető, ha kérdésünket a most megindított telepítési és a közpöszály rekonstrukciójára irányuló akciózió egybekapcsoljuk. Ugyanis egy Országos Birtokbiztosgató elkalkitani, mely e három tervestérdek megoldását vezeti.

Ezen biztosgty jóváhagyása állk kell utaini mind a külföldi, egyrészt a hazai, valamint magyar birtokot meg akar szerzeni. Ha a birtokos a birtokot telepítésre alkalmasnak találja, — törvény által biztosítandó — elővételi jogánál fogva azt azon áron átveszi, melyet a külföldi megajánlott.

Ha jó érdőbirtokló lenne szó, azt az állam vagy más hőkeltzi tulajdonos szerezhetné meg.

Csak ha egy esetben sem lenne használható, akkor adná meg a biztosgtyt az átíratási engedélyt. Ezen engedélyt is azonban számos megszorításokhoz fűzné, melyek közt első helyen állna az, hogy idegen honos birtokán csak magyar hompolgár ihehesen gazdaszít.

A most tárgyaltak slait levev gazdaszítási törvény megvitatását az, mint olkék birtokoká kimondja; méltányos, hogy ezen megszorítás az idegen birtokosokra is kiterjesztéssek.

Annál is inkább fontos a kérdés ezen része, mert azt a politikai és társadalmi vezérszerepet, melyt a régi tulajdonos elpusztulásával a föld nem nélkülöl, a magyar gazdaszítoknál kell átvenni.

E társadalmi szempontok mellett őrsísi közgazdasági károk is fenyegetik az országot. Az idegen tulajdonos összes ipári berendezését külföldről hozzatja s ami fő, a föld jövedelmét utolól krajczárkál külföldön költi el; ez oly közgazdasági kára az országnak, hogy Parnell országgyűlési beszédében bukásnak csúszta annak hasonló helyzetével magyarázza. Az ir birtokok tulajdonosai ugyanis jórészt angolok, kik az ir föld jövedelmét csak Angliában költik el, abból egy shilling sem jut Irországnak.

A kérdés iyetlen való megoldása felelet egyuttal Bekésis Gusztáv mo-tanában megjelent többszövevény-röpirátura, melyekben ő a hibizomony mobilizálását (vagy legalább a áthelyezését) óhajtja, mert azok a magyar nép terjeszkedésének útját állják. A hibizomonyok 2 millió 300 ezer katasztrális holdat tesznek ki, melyeknek 45 százaléka szántóföld.

Ezzel szemben a felolvasó részletes adatokat állított össze az „idegen kéz” birtokainál, melynek összességét 1.500.000 kat hold, ebből 500.000 szántóföld — tehát körülbelül annyit, mint a hibizomonyok által lekötött terület.

Ha tehát a magyar nép propagációjának teret akarunk nyújtani, az idegenek birtokait használjuk fel a telepítés czéljaira. Így legalább a hibizomonyok által védtet magasabb mértékű mobilizálást is szánunk megrendezni, míg az idegen birtokok által okozott társadalmi és közgazdasági veszélyek is szanndottak.

Bekics azt mondja, hogy magyar nemzeti érdekekből helyes birtokpolitikára elkerülhetlen szükség van; ilyen helyes birtokpolitikával azonban nem egyeztethető össze az, hogy a

forgelomképes magyar földnek $\frac{1}{10}$ -része ma már idegen kézre került. Nemcsak a baj tova terjedését kell meggátolunk, hanem már kiasajjított magyar földet is vissza kell szerezni a magyar nép számára.

Elnök a szakosztályi nevében köszönetét fejezi ki előadónak tartalmas előadásáért; kéri a szakosztályt, hogy a két előadásban foglaltakat megvitálni szveszködjék.

Löherer Andor elisméri, hogy a két előadás némi kapcsolatban van egymással, azonban a megoldás tekintetében szó a kivándorlás kérdéseire kíván szót fektetni. Szólo konstataja, hogy a kivándorlásió összeállított statisztika nem közéleti meg a valóságot, mert szerinte sokkal nagyobb a kivándorlói, mint a statisztika mutatja, mely utólevet alapján állítja össze a kimutatást. Szólo nagy szűt helyez arra, hogy oly tárgjai legyenek a biztosgtyoknak akik nem kímélnek időt és fáradságot a kérdés tanulmányozására. Szerinte a kérdésnek helyszínen való tanulmányozása is szükséges volna.

Dr. Csizlay Gyula Baross előadására megjegyzi, hogy annak más jelentőségét nem lehet elhárítani, mert az ország gazdaszítási élet előbbre vitte. E szakosztályi nem lehet hivatalos, hogy e fontos kérdésekben rögtön kimert vélemény nyilváníthatson, mindazonáltal azt hiszi, hogy e kérdéssel fokozatosan foglalkozva, közvélemény alakulhat. Helyesen fejteketi előadó az ösényig patensens alapuló idegen birtokszerezés kérdését; de a pátensens kívül újabb megszorításokat kérőket nemzetközi szerződések által, amelyekben biztosítottuk a szerződést megkötő államok alattvalóinak, hogy birtokszerezésnél egyenlő elbánásban fognak részesülni. Előadó azt javasolja, hogy az ilyen idegenek által vétt birtok megvratásék; szerinte ez nem leheteges, mert ez nemzetközi szerződés által megkötött, az ország gazdaszítási korlátozásokkal állíthatni az is lehet mondani, hogy az szükséges is. Itt minden által egy rendezni be ezen dolgot, amint saját érdekei káinják s a nemzetközi viszonyokhoz való alkalmazkodás szükségessége el nem üthet azon jogunktól, hogy e kérdést úgy szabályozzuk, amint állami és társadalmi érdekeink megvratásának érdekében a legelőnyösebb a birtokforgalomba intervenáló közönségyant kontempálnt országosintézmény eszméjét helyesli, mindazonáltal azon részét a kérdésnek, hogy ez intézmény állami garancia mellett léptetésék élebe, vagy ellenkezőleg, nyílt kérdésnek tartja.

Szelesyey János szerint a felolvasás oly érdekes és nagy tanulmányra való, hogy mindnyájunk elismerését vívja ki. Ezen kérdés a nagygyűlésben tárgyalatvan, egy bizottság küldetett ki javaslatétel végett. Szólo azt hiszi, hogy a szakosztály előadóival szemben elismerésének méltóbb kifejezését nem adhat, minthogy figyelembe ajánlja a küldöttöt bizottságunk előadó sok becses adót tartalmazó munkáját.

Szélessy Zoltán Balás javaslattal a kivándorlás kérdésében felelte fontosnak tartja. Szólo a kivándorlást a felvidéken a közgazdasági viszonyok kifolyásának tartja, az első tendő tehát a közgazdasági viszonyok akként való javítása, hogy a kivándorlás legalább bizonyos mértékű szűfői engedélyt legyennek az őstótipóban nem élhetünk, hogy a kivándorlást a közgazdasági viszonyok javításával egyértelmeben meg fogjuk szűfethetni, még akkor sem, ha a közgazdasági viszonyok abszoluto jókká változnak. Nem leheteges azért, mert a kivándorlás a felvidéki nép recsábíttatik; szólo erre kívánja irányítani a szakosztályt figyelemmel a kivándorlást fenyegetések vannak a szűfői városokban. Bécsben stb. s a kiterjedt öngörki hálfazt mesterségen csúszja az egyszerű tudatlan népet a kivándorlásra. A kivándorlási ügynekéségét elzimeinek korlátozása végett szükségesnek tartja egy országos bizottság felügyelése alatt álló kivándorlási

ügynökség szervezését, mely egyuttal a tengerpartra valódoroktatás helyezését is allandóan figyelemmel tartandó azok egyelőri kivételével.

Balás Árpád r. öklökárja. (Főbizottska, ajánlja, hogy a kérdés-el a különböző társadalmi szervezetek foglalkozzanak. Szóla a közgazdasági és földrajzi társaságokban és a Nemzeti szövetségnek megpenditete az eszmét, mely társadalmi szervezetek kiküldött bizottságik révén a saját szempontjukból foglalkoznak a kérdés-el és folyton éhben tartják iránta a közérdeklődést. Ajánlja, hogy a szakosztály bizottságok küldjék in a kérdés tanulmányozására.

A szakosztály a javaslato magiévra léve, a kérdés tanulmányozásra Zselénki Róbert gróf enklöte alatt Balás Árpád, Baross János dr., Bartók József, Bernáti István, Bujakovics Sándor, Dr. Csillag Gyula, Eger, Ede, gróf Karády Sándor, Mailáth József gróf és Selovszki János legokból álló biróságot küldött ki.

Dr. Baross János előadásra Sotkovszky János javaslataira arra készítette a szakosztályt, hogy a kérdést tárgyaló megjelendő munkalatoi az idegen kéz terfoglalását tanulmányozó bizottság figyelembe ajánlja.

A vámügyi bizottság jelentése az általános vámtarifá revizója tárgyaiban.

Rubinek Gyula előadó ismerteti az ügy előzményét. A vámügyi bizottság, mely máfél éve előzött küldetett ki a kereskedelmi szerződéseek tanulmányozására, ez idő áll statisztikai adatok egygyűjtésével foglalkozott. A földmívelésügyi miniszter, tekintettel az Ausztriával felendő tárgyalásokra, február végén felhivta az egyesületet, hogy a kérdés az általános vámtarifá revizójaival kapcsolatosan tárgyalva, erre vonatkozó indoklót véleményét május 1-ig terjessze fel.

A vámügyi bizottság arra az állapontira helyeződött, hogy nemcsak az általános vámtarifá kérdésében mond véleményét, de a vámtarifá revizójaival kapcsolatos kérdésekben is. E feladatának — dacára a rendelkezésre állott kevés időnek — meg is felelt a bizottság, melynek javaslata a szakosztály előtt fekszik: ezenkívül a „Köztelek” lap a határozati javaslato és annak indoklása s mellátása mellett a bizottság által megállapított agrárpolitikai tekiintetbe is közölte, úgy, hogy a szakosztály tagjai tekiintetben is teljes tájékozást nyerhettek. Kéri a szakosztályt, hogy a kérdés ügye részire vonatkozó esetleges észrevételeit tenné meg, miután a szakosztály küldvén ki a bizottságot, ennek működésének ellenőrzésére hivata van s hivatalozta, hogy a bizottság javaslatait a választmány és nagygyűlés elő terjesse.

Szóla ezután hosszabban reflektált a munkalát és határozati javaslato megjelendése óta tört felmerült elvenetésekre.

Kéri a szakosztályt, hogy a vámbizottság elő terjesztett határozati javaslatait a választmány útján a szövetségi nagygyűlés elő terjesztésénél sziveskedjék.

Tanóss Gyula köszönettel tartozik az egyesületnek és előadónak ki a beces munkalato a gazdaságközösség rendelkezésre bocsátója; e munkalát első megnyilatkozása a gazdaságközösség érdekeinek, megnyilatkozása oly értelemben, hogy azokat miként kell megvédeni. Helyesli az egyesület azon törekvését, amely ily alapon megállapította az első előkészületeket arra nézve, hogyha előjön az ideje a gazdasági érdekeket megvédeni, azok megvéde is legyenek. Bár megégyez, hogy az egyes vámtételek ellen lenné észrevétele, de az ősszhangot, az egyetértést ily kisebb dolgokkal zavarni nem akarja s hozzájárul azon indítványhoz, hogy a vámbizottság javaslata terjesztésével a választmány útján a nagygyűlés elő.

Dr. Csillag Gyula egyetért előző szövala és hozzájárul az indítványhoz, hogy ezen meggyező módon írj munkalát, amely igen előkelő közgazdasági tanulmányt és megfelel a jelenlegi közgazdasági állapotok és viszonyok-

nak, a nagygyűlés elő terjesztések. A közgazdasági politika mai helyzetében e munkalato általános jelentősége van és kesztyű ezen hatalmas érdekkör őssze kivánsalmit.

Miután a vámbizottság e munkalát állította, nem óhajt szóla behatóan az al foglalkozni s csak egy részletkérdésre nézve kíván rektifikációt a javaslataba íleszteti. Az 5 dik pont, mint kivánsalmit nézve hozza, hogy az ausztrál javaslások intézet k, kereskedelmi társalato, bizottsági és pénzügyekre nézve kikölteések, hogy Magyarországon ingatlanokat ne szerzhessenek. Elvileg nem helyesi el kívánsalmit, mert lehetnek jelzálog-intézetek, amelyek jogos követeléseikhez jussanak, améylek az ingatlanokat árverés útján megszerezni. Ezeket elütni nem lehet. Egy formulával lehetne segíteni akként e ponton, hogy a jelzálog-intézetek, améylek a tulajdonjogosszerek egyegyedvül saját bekezelettel követeléseik behajtására irányul, kivértesenek a tilalom alól.

Enök a vitát bezárja s kimondja, hogy a szakosztály a vámbizottság által kidolgozott javaslatoit elfogadva, azt a választmány útján a nagygyűlés elő terjesztendő javasolj de az jelzálog-intézetekre vonatkozó módosítással együtt. A szakosztály jegyzőkönyvül fejezi ki köszönetét előadónak a terjedelmes és alapos indoklás kidolgozásáért.

Közép- és nagybirtokoknak idegen kézre kerülése.

(Baross János dr.-nak, az OMRG közgazdasági szakosztályának április hó 30-án tartott ülésén az „Idegen kéz” című előadásából.)

Amint valamely materális értékhez valami etikai elkötelezettség s csaklököttség — annak valódi értéke nem pénzben ki nem fejezhető. Az ingó javaknál előállható etikai értéket már az individualisztikus római jog is külön értékmérővel mérte és elnevezte ezt „praetium affectionisnak”, a mai szintén individualisztikus jogelvetés is kell valamiféle speciális jogi bizottságokkal honoralunk az az etikai értékelhetet, a mai mezei földbirtok az ingó vagyon főlye helye.

Ez az etikai különbség okozza azt, hogy a föld igazai értéke pénzben ki nem fejezhető, — a nemzetet tehát ily felbecsülhetlen etikai kár éri minden egyes esetben, valshánszvor a haza földjének, így kisebb vagy nagyobb darabja idegen honpolgár kezére jut. És ezért a morális veszteségért nem elég rekompenzáció a nemzet részére azon esetleges magasság ár, melyet talán a pénzesebb idegen a magyar birtokért hajlandó megadni.

A földbirtokok fogalmait idegenekkel szemben tehát azon nagy morális, szociális és nemzeti momentumok teszik megszorítandóvá, melyek azok — természetből kifolyólag hozzáfelelnek.

Magyarország a természetből arra van utalva, hogy állami életét úgy a nemzeti, mint társadalmi (szociális) tekiintetben agrikulter alapokra fektesse. Ép ezért abban a perzeben, amelyben a haza földje a nemzet fainak birtokból kisiklik, — Magyarország megszűnik a „magyarok országa” lenni!

S aki azt hiszi, hogy e vesztési valami beláthatatlan távol van — az eszlőka álomban ringasztja magát.

Kellett nemtrőrdőmségünkben nem vettük észre, hogy a magyar föld mind nagyobb tömegekben kezd idegen honpolgárk kezére jutni.

Jelen értekezészemhez mellékeltem egy táblázatot, amelyben a nemzet első rendelkezemére álló eszközök hiányos volta miatt, ha valaki nem egész minuciózus pontosságal, de a halogatás mégis megközelítőleg ősszeállítottan azon idegenek névsorát, kiknek 100 kat. holdnál nagyobb magyar birtok van tulajdo-

nukban — fellüntette természetesen az egyes birtokok részletes nagyságát.

Az eredmény megköbönt:

370 idegen tulajdonos birtokát szám szerint sikerült kikutatnom, — tulajdonukban	813,354 kat. hold szántóföld	59,000	erdő, tehát
Összesen 1.572,906	„	„	kiterjedési birtok

Ha már most hozzájduk azon 86 idegen állampolgár birtokát, kiknek nevét ismerjük, de birtokuk nagyságát nem sikerült kipuhatolnunk — ezen szám körülbelül az 1.900,000 katasztrális holdat meg fogja közelíteni.

Magyarországon a szabad forgalmi birtokoknak 9/49%-a, a tehát már majdnem egytizedrésze van idegenek tulajdonában. És mindez csak az utolsó 40 év által történhetett! Az utolsó években pedig mértani arányban terjed a vész, hiszen alig van hét, hogy az újságok egy-egy nagyobb magyar birtok idegen kézre kerülését ne regisztrálják.

Végre is egyformán elpusztul az ország, csak egyferrrel foglalkj el, akár késszépellen sajátjátik ki. Sőt még ez utóbbi rosszabb, mert egyferrrel a magyar országok már visszatérőül a szabadságukat — de eladtak még sokan!

A magyar államnak jóformán egyedüli erőjét csak terményi földje képezvén, — a nemzeti élet majdnem őssze megnyilatkozását az egyeredő óta a földbirtok tulajdonával kötötte őssze, midőn tehát az utolsó évtizedekben a magyar föld tulajdonjogait idegen honpolgárk számára is hozzáférhetővé tették, ezzel egyuttal a nemzeti élet őssze ért a megnyitotul az idegen elemek behatása előtt.

Két főcsoportra oszthatók azok a vesztéyek, melyek a közép- és nagybirtokoknak idegen kézre jutásából kekezehetnek in. Társadalmi (szociális) és közgazdasági.

E szempontokhoz kell alkalmaznunk a szükséges gyűjtőnévsorakat is és részletlegesen azok ránk hátat.

Köz- és közgazdasági jogunk majdnem teljesen a földbirtokhoz köli a községi és törvényhatósági életben való részvételt; részben az aktív és passzív képviselőválasztói jogot, a vármegyei nagyságok köli még az egyházi életre is kihat a földtulajdon — a patronátus jog nevén.

De ezen általános községi szempontok előtrőpnek azon szerez nagysága és sokoldalúsága mellett, mely a vidéki földbirtokossága mellett, amelyet a századok óta jászott és melyre őt az új idők eszméi még fokozottabbi értekekben nemcsak jogosítják, hanem kötelezik is.

S a különböző agrikulter társadalmi esztályok között fennálló ezen etikai kapesok, különbözőségeinek magyaroknál kell nagyra becsülnünk, hiszen oly kevés nygis a kapesok, mely Magyarországon homógen elemekt ősszeállt, még a különböző vallás- és főleg nemzetiségű diszpanziv tendenciák oly felelte szamosak!

„Nemzetiségi tendenciák”, — álljunk meg csak kissé e fogalomnál.

Ausztriát kivéve, nincs Európában ország, mely oly tarka lenne nemzetiségek tekiintetében, mint Magyarország. Az ország szvében egy eszomóan őssz magyarok, közköztül van véve a különböző nemzetiségek erős lánczava. E kompakt nemzetiségi csoportban a magyarságot csaknem kizárólag a közép- és nagybirtokosok képezik, mintegy exzpozitáriként a magyar nemzeti géniusznak.

Es lime azt látjuk, hogy azokon a nemzetiségi vidékeken, hol a földbirtokok a parasztiság közt az előbb závolt etikai

^{*) Magyarországon őssze birtokok területét 46.967,888 kat. hold, ebből 34.186,0, vagyis 15,968,477 kat. hold földbirtok, a többi pedig állampolgároké, azaz 11,781,411 kat. hold. Ebből 1,900,000 van idegen kézben, vagyis a szabad forgalmi birtok 9/49%.}

kapocs erősen áll, — (mint tessék azt a felvidéken) ott a nemzetiségi agitátorok munkája sokkal nehezebb, ott a nép, ha nem is nyelvével, de politikailag és társadalmilag jobban összeolvadt a magyarországgal, mint ott, hol a nép ilyen hazafias vezetőket nélkülöz.

Ime tehát hazánál specializ. viszonyban nemcsak mély szociális, hanem megemeltetlen becsléssel nemzeti érdekeket is fűznek a földbírtokhoz.

Felteszük már most a kérdést, hogy ha a közép- és nagybirtokok idegen kézre jutnak, kik fogják ezeket a kötelességeket a régi birtokosok helyett teljesíteni? Talán az a külföldi nagy ur, aki vadászpárizsianok kielégítési végett csak évente kétszer járul el a magyarországi uradalmaiba, — a tavaszi szalonakinzás és az őszi szarvasbőgés idején? Vajon a sportszenvedélyen kívül másodra magabiztosan kötelek fűzi ezt az új földesurat hazánkhoz, amelynek csak szarvasai és szalonköltségek érdekelik őt!

— És vajon az a külföldi tőkepénzes, aki pusztán a tőkebefektetés céljából veszi át a birtokot, a kinek csak az lebeg, mindig szemel előlt, hogy az „üleibe” fektetett pénze minél nagyobb kamatot hajtson, vajjon fog-e érzékelni birni szociális bajairól, — fog-e annak oly támasz lenni, mint a régi volt. Bártran ráfelelhetjük, hogy — nem! Azt az ethikai káposzt, azt a bizalmat, — hogy úgy mondjam családias viszonyt, a melyet az ősek költöcsönös emléke, a századok tradíciói, a megszokás, a hagyomány létesítettek a régi birtokos és a parasztság közt, hiába keressük, ha a birtok idegen kézre jut; minden egyes kipusztult régi birtokossal a föld népének egy szünetelt politikai és társadalmi vezére, a nemzeti szellemek egy örökölti letéteményese dől ki; — a nemzet, a hazánk, a közéletünk elől tehát a zűrzavar, a zűredek fognak el.

A régi vezérek helyét majd elfoglalják a magyar vidékeken az internacionális szocialdemokratizációnak apostolai, — nemzetiségi vidékeken pedig a nemzetiségi agitátorok.

Sőt tovább megyek. — Az a közép- vagy nagybirtok, mely a régi tulajdonos idejében a magyar pénzügyi ügyek számára volt, az idegen tulajdonos kezén talán egy a magyarellenes pangemán, passzív vagy dákóromán eszmék terjesztőjévé alakul át.

E szomorú átalakulás azzal a változással függ össze, mely a nagybirtok gazdasági körében rendezően be szökött következtén, midőn az egy külföldi kézre kerül.

Fentebb tárgyolt údvös társadalmi és gazdasági vezetést birtokosaink inkább a középirtokosság gyakorlaja személynén, mert kisebb vagyoni viszonyainál fogva helyhez kötöttebb és társadalmilag sem áll oly magasan a fő felett, mint a nagybirtokos asztronokrácia. Ez ugyanis már a nagy vagyoni ellenfélként fogva is fűvelőbb áll a néppől és pozíciója is inkább más természetű társadalmi kötelességeket ruház rá.

De azért a nagybirtok is érezeti ugyanazon údvös társadalmi hatásokot, csakohy nem annyira a tulajdonos személye, mint inkább az uradalom gazdasítze útján.

A hol a latundumok megköltötése középirtokok alakítását megköltöti, ott a birtokos közpöztály helyett a gazdasítzi osztály állni be, átvérvén legbüzszer annak társadalmi kötelességeit is.

Ezzel körülbelül ki is merítettük tárgyunkat a benne rejlő szociális és nemzeti veszélyek szempontjából, — térjünk át most azon nem csekély károsodások tárgyalására, melyek befűle a nemzet közigazdására háramlanak.

Ha külföldi ember Magyarországon birtokot vesz, azt (mint már fentebb is mondtam) vagy tisztán vadászpárizsianok kielégítési, vagy pedig tőkebefektetés céljából teszi.

Hegyes, erdős vidéken úgy is irányulatlannal kevés a szántóföld, — ha már most

ennek a kevéseknek is egyrészt vadaskertté alakítják át, nem marad a népek földje, hol mindennapi kenyere megteremen.

Ha a külföldi erdővásárlások még tovább fognak szabadon terjedni, — oda fognak jutni a felvidékek, a hol Anglia van, a hol is egyik gazdasági baj idegen abban kumulál, hogy nagyteremtő területek vadaskertté alakítják át.

Hasonló aggasztó képet nyújtanak azok a birtokok, melyeket tőkebefektetés céljából szereznek meg külföldi kapitalisták.

Valóságos gyarmatpolitika az, a mit az új külföldi tőkeek Magyarországgal szemben üznek. Összes gazdasági felszerelést külföldi hozzatják, — gyarmati pinczú szolgálunk tehát a külföldi iparnak. Az egész központi igazgatás külföldi tőrűntek, a gazdasítztek jórésze külföldi, — és a legnagyobb kár az, hogy míg a föld zsírját az utolsó cseppig kipréselik, addig abból egy fillért sem költönek el birt az országban, — az mind külföldre folyik ki.

Paraszti közgazd. nyomorút onnét származtatta, hogy onnét Magyaróvála évente 250 millió fontnyl földért ment ki, amit az angol shilling Angliában költöttek el az utolsó fölterem. Ily viszonyok mellett Irország tömörmenésének a logika törvényei szerint kélrelhetetlenül be kellett tökeöznie.

Azt hiszem, már az eddig előadottak is elég súlyosak annak belbizonyítására, hogy a külföldiekkel szemben a közép- és a nagybirtokok forgalmát is korlátoznunk kell; — csak az nagy most a kérdés, hogy mily fokozatosan és korlátozott. Oly megoldást kell keresnünk, mely a különböző ellentétes érdekeket kiegyenlíti.

Ilyen köztöltés eszközét jutat zenkább a sorosnak az a mód, melyet egy honos olyan fontos közgazdasági kérdés vetődött fel, midőn Magyarországgal agrárpolitikáján, melyek siker megoldása csakis együttesen — egymással kombinálva lenne keresztülvihető.

Ez a három kérdés: 1. az ingatlanok forgalmának megszorítása a nem magyar honosokkal szemben, 2. a telepítés kérdése és 3. a közpirtokos osztály megemterésére irányuló akció.

E 3 kérdésk kombinatív megoldása egy alakított Országos Birtok-Bizottság kebelében összehölthetnének.

Az országos bizottság a földmívelés és igazságtörvény miniszterium, az OMGÉ, és az O. stájtisztikai hivatal küldötteiből állna, melyben minden egyes esetben külön választott magát azon vármegye gazdasági egyesületi is, melynek területén a kérdéses, eladásra kerülendő birtok fekszik.

Minden egyes esetben, minden 100 hold fölötti közép-, vagy nagybirtokot idegen honos megvásárolni önjátana, az átírás engedélyt ezen országos bizottság adná meg.

Ez a bizottság azután eldöztözné az szempontból vizsgálná meg a kérdéses birtokot, hogy vajjon nem volna-e alkalmas a középirtokok alakítására, vagy pedig kisbirtokos telepítésére; — ha igen, úgy a birtokot az állam venné át, még pedig azon az áron, amelyet a külföldi vévő a birtokért megadni hajlandó volt.

Az állam ezen elővetelti jogát nemcsak a telepítésre alkalmas kis, gabnateremtő birtokok eladásra kerülőkorak gyakorolnán, hanem a megfelelő erdőbirtok képezésén az alku tárgyát, azt is megszerzésén, hiszen mindele érdekek nyerve vele, ha az erdőbirtok egy nagy része az állam kezében koncentrálódnék, (esetleg más holt-kéz is megvehető).

A birtok ly cölöka egyáltalán nem alkalmas, úgy a bizottság megengedné annak átírását a nem magyar honos vévőkre is.

*) Lásd Heinrich Herker „Die irische Agrarfrage“ ez. értekezését J. Conrad Jahrbücher für nationalökonomie und Statistik“ folyóiratban, V. 1900.

azonban csak a következő feltételek mellett; 1. az új tulajdonos kötelezi magát arra, hogy Magyarországon telepedik le.

2. A birtok kezelése teljesen magyar legyen; azt, hogy a gazdasítztek csak magyar honosok lehessenek, a fentiek után talán kár is újból felemlíteni.

3. A mi birtok okozói kezelése illeti, szintén megszorításoknak vetendő áll, különben a mi az erdő törvények kimérését és a szántóföldeknek vadaskertnek kerülésébe vonását illeti.

Mindenzen feltételek szigorú betartásán az országos bizottság az érdeket vármegye gazdasági gyűlésre által gyakorolná és ha az új tulajdonos a feltételeket nem tartaná, joga lenne a bizottságnak a birtokot a vételár értékben (természetesen az esetleges új befektetések méltányos betudása mellett) kisajátítani.*

Az így kisajátított birtokok is szintén telepítési cölöka szolgálnának. E köztöltő mód szerű a legkülönböztöböz cölöka lennének eleltek,

2. Az Ardepusztóra a telepítési akció segélyvel ellátottak.

3. A magassab nemzeti érdeket teljesítő bizottsága mellett a birtok-bizottság diskreczionális hatalmálnál nem lenne az okvizírása az, hogy egyes vagyons intelligens külföldi, itt birtokot szerezvén, — a magyar haza hává váljék.

3. A magyar föld idegen kézre kerülése pedig nemcsak meg fog alakítani, hanem a már részben idegen honosok kezén vő birtokok új közép- és kisbirtokos telepek számára kiséjajátítván, szép lassan újra magyar kézre kerülnek.

4. Az újonnan alakított közép- és kisbirtokok céljára egyszerre oly nagy terjedelmű hazai föld áll rendelkezésünkre, hogy a magyar földzen lenn költött birtokok megpolgósása más legradikálisab közgazdasági szemel előlt is, nagyon hosszú időre feleslegessé fog válni.

A magyar-ár terjeszkedés szempontjából legfontosabb 25 vármegyeiben 373 973 ha szántóföld és 190,523 kat. hold erdő és hasznavehetetlen terület van idegen birtokosok kezén, ha tehát az idegen kezén levő birtokokat megszerzük, akkora földterület felett fogunk rendelkezni, melynek betelepítése egy emberöltő alatt mebbebe csak vége. Ha tehát telepíteni akarunk, — ott vannak az idegen honpolgárok óriási birtokai, — kezdjük meg azokon, így legalább nem egy, hanem két fontos nemzeti célt szolgálhatunk egyszerre.

Nem elegendő azonban pusztán az idegen birtokosok vásárlásán idevedezni, hanem lehetőleg meg kell akadályozni az absztemizmus is.

A külföldi údvös törvényalkotások köztél Románia erdőb. példát nyújt, midőn 1889. évi XXXI. t. cikkében „a földmés megadóztatásáról“ akép intézkedik, hogy az absztemizmus dupla adót fizetnek:

1. czikely. Valamennyi városi és vidéki ingatlan birtok (teleb) földönök van alavetve, melynek magassága változik, amint tökeöztek: a) 0% minden építöltöl álléinoságnak; b) 5% oly mezöl jászgöltöl, a melyeket tulajdonosok maguk aknáznak ki;

c) 0% bérbeadott mezöl jászgöltöl, ha a tulajdonos az országban lakik,

d) 12% bérbeadott vagy kiaknázott birtokok, melyek tulajdonosa nem lakik az országban.

Lakóhely alatt a rendes tartózkodási hely értendő.

2. czikely. Oly személyek ingatlan mezöl birtokot, kik külföldi tartózkodásból kár tanulmányi cölökaolt, akár oly minőségben, mint a kormány tisztviselői vagy kiköltöztöl, az 1. czikely b) és c) pontjai szerint adóztatnak meg.

*) Lásd 1715. évi 23. t. cz.

Kiass sok és erős feltételeket szabtam a komlófajta megválasztása alkalmára, akkor, amikor közüdműs szerint a *valkómló* majd mindenütt szívesen tenyészik! Shogy a komló-nál értékebb növények (dohány) megválasztásánál nem vagyok ennyire szigorú! Igen ám, de ne felejtjük el, hogy a legjobb gazd. növény csak egyféle: az *évi*, áll egy helyben, míg egy jó komló jó elvárású, ha jó legelőre, is 15 évig jól kitartson. Nem egy, de 15 évre tettünk magunknak kárt, ha pl. csak a fajtát is nem jól választottuk meg! Kísérletezés és szomados megfigyelés irányítsák a komlótelepíté elhatározásait!

Oséber Lajos.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovács Béla.

Hogyan kell eljárni a gümőkór irántánál állategyesítő szempontból.

II.

A mult közleményben említett Bangfő eljárás azon alapszik, hogy a gümőkór nem örökítő, hanem ragályos fertőző betegség. Igaz így ellenfelet az körülmény, hogy a született gümőkóros állat a legmagobb ritkaságok közé tartozik, hábar itt-megis előfordul, hogy a borjú magvalóval a betegeséget. Statisztikai adatok bizonyítják azonban, hogy a 6 hetes borjúk közül csak 0,4% gümőkóros; az egy évesek között 0,8%, az 1—3 évesek között 11,4%, a 3—6 évesek között 33,1%, a 6 évvel idősebbek között, 43,4%, egyes istállóban pedig 90%, is gümőkóros a kor előre haladtával tehát több és több betegül meg és pedig sokkatta több állomány istallózás mint legelőre mellett. Az elmult éven *Wortley* kísérletezéséből látszik, hogy a tehenek és 12 borjú megfertőzt Angliában; kiderült ezen kísérletezésből, hogy azon szarvasmarhák közül, a melyek életük nagy részét legelőn töltötték, egyetlen egy sem találtott gümőkórosnak, ellenben azok között a melyek állandóan istállózva voltak, 90% volt gümőkóros. E mellett az az a körülmény is, hogy a Keleten, a hol az állandó istallózás ismeretlen valam a gümőkór is jóformán ismeretlen, ellenben nyugaton, a hol az állandó istallózás már régös-régen, használatos eljárás, ugyancsak el van terjedve e baj. Az elmondottakból határozottan az a következtetést lehet levonni, hogy e baj átragadás után terjed egyik állatról a másikra, — a mit különben számos tudományos kísérlet meggyőzően hatlan tény állít eléink továbbá, hogy az istallózás az a tényező, mely a betegség terjedését igen hathatósan elősegíti.

Miután tehát a borjuban nincs benne sem a betegség, sem a fertőző csira születése pillanatában, úgy kell kezelnünk és felnevelnünk, hogy ez a fertőző csira ne is jutasson hozzá. Nem szabad beszírnia tehát azt a levegőt, melyet a beteg állatok kilökelnek, nem szabad ezekkel érintkezniük s nem szabad ezektől származó tejet szoptatni. Ennek a tenésztől részben könnyen, részben nehezen tevétesíthető, foglalkozzon velük tehát külön-külön.

Abban az esetben, ha a beteg tehenek számlán megválasztás alkalmán, vagy borjúk nem neveltek föl, akkor az egészséges tehenektől származó borjúk felnevelése jónak nem okoz a mindössze az lesz a tendó: a borjúkat mennél többet a szabadban, a legelőn tartani. Tekintve azonban, hogy éppen legjobb tehenészetünkben legtöbb a tuberkulózisban telen, alkig is van valaki abban a helyzetben, hogy a beteg tehenek helyett újakat, egészségeseket szerezzen be, s kénytelen megalkudni a helyzettel, s a beteg tehenektől származó

borjúkat is olyan módon felnevelni, hogy egészséges állatok váljanak belőlük. Ilyen esetben tehát a borjúk beteg anyjától születése után azonnal el kell választani. Azaz megis! Az újszülött borjú 24 óráig anyja mellett maradhat, hogy ezen idő alatt 4—5 szór anyja tőgyét kiszopassza. Azért egrészre, mert ezen hasajlógó hatásra teje a borjúkat örvetlenné szikkasztja, más részt pedig, mert a fősejtjé éppen hasajlógó hatása miatt ritka esetben fertőző. Fertőző lehet csak azóké a tehenéke, melyek tőgytuberkulózisban szenvednek, ilyeneknek azonban nem szabad a beteg istállóban meg állaniok sem, mert ezek fizikai vizsgálataira felismerhetők, s a majorból azonnal elvontatandó. A 24 óra elteltével a borjúkat elválasztjuk, átvizsgáljuk az egészségesek istállójába, s ezentel mesterségesen tápláljuk.

Táplálásukra vagy forralt tejet, vagy egészséges tehenektől származó tejet használunk. Az előbbeni tökéletesebb, de komplikáltabb eljárás, utóbbi kevésbé tökéletes, de sokkal egyszerűbb eljárás.

Nagyon minden beteg tehenéke tője ötvenlennel fertőző, többnyire csak a tőgygümőkórosak vagy azok teje fertőző, amelyekben a betegség nagyon előre halad. Gondolni sem lehet azonban, arra, hogy különválasszunk azon tehenek tejt, a mely nem fertőző, azóketől, a melyéke fertőző, annyival is kevésbé, mert a melyék már nem fertőző, holnap már az lehet, a telkételennük tehát, hogy a beteg istállóban lévő összes tehenek teje fertőző, annyival is inkább, mert a tej megtartja fertőző hatását szeszerezés higitás mellett is; fertőző tehát valamely istálló összes teje akkor is, ha csupán egy tehenből fejezett fertőző tej. Ezért tartom én a forralt tej itatását tökéletesebb eljárásnak, mert azután a tuberkulózis nem terjed, tel minden ilyen beteg tehenet az egészségesek közül is kihalásni, senki sem esdükthetik meg arra, hogy az egészségesnek nyilvánított tehenek között nincs egy is, melynek teje fertőző ne volna. Csakhogy a tej felforraltása igen nagy nehézségek öközik, mert könnyen megkőzmad, s különben is sok újatárjadat igényel, melynek nem is szükséges a megkőzmadást el lehet kerülni, s egyebébe személyzetet be is lehet tanítani a tejenk ilyen módon való elősítésére, a nyilt tej azonban nem alkalmas a tej fellemegetésére. Természetes, hogy itatás előtt a tejet ismét le kell hűteni 28—30° C-ra. Nagy baj volna ha a tejenk ilyenén módon azonnal a szoptató anyák szájába is elszuszartanék, mert ez elegendő arra, hogy összes eddigi fáradságunk eredménye megsemmisüljön. Aki nem akar fáradozni a tej fellemegetésével, az itassa az egészséges tehenektől származó tejet, 28—30° C. melegen; megiehet, hogy éppen olyan jó eredményt ér el, mint a minót elérnek mások forralt tej itatásával, megiehet azonban, hogy az eredmény megiepen rossz lesz.

A beteg tehenektől származó borjúkat tehát 24 óra elteltével az egészséges istállójába állítjuk, amely két istálló között — természetesen — mindennemű érintkezés meg van szakítva; megkezdjük most már a borjúkat tejjel való itatását. Az itatás sok mindentelé deszkél áll rendelkezésre, a melyek azonban jóvászai feleslegesek, amennyiben a borjút igen köny-

nyen réa lehet szoktatni ezek nélkül is a tej ivására. A tehenes egyszerűen újat dugja a borjú szájába s kezét a tej felszínéhez közeíti, s ha a borjú szája is elérte azt, kibuzza újat aból. Csak kétszer-háromszor kell ez eljárás ismételni, s a borjú magától is meg fogja találni a tejet.

A borjú tejszikkasztéla naponta, test-súlyának 1/3-ára, mennyisége; egy 40 kg. súlyu borjú tehát — ha jól akarja táplálni — 8 kg. tejet igényel naponta, de esetleg 6 kg. is elég lesz neki, azonban lassabban fog fejlődni, s kevésbé jó tejlőlővé fog kifejlődni. Minden harmadik nap egy liter teljes tej pótlható ugyanannyi sovány lefőzött tejjel s egy kevés megzuzott, előzőleg fel liternyi szűrt megfőzött lenmaggal, úgy azonban, hogy a víz is hozzá öntendő a tejhez, a melyben a lenmag főzöttet; négyhetes korban a lenmag meg máréknyi apróra zott lenmag pogácsával is helyettesíthető, a tej mennyisége pedig a borjú súlyosbításával arányosan emelendő. A borjú bethetes korától kezdve a tej vizzel higitással is lenmaggal helyettesíthető, ha azután a borjú igen kevérebbé higitás; 7—8 éves korban a tej végképpen vizzel cserélhető fel, természetesen azonban, hogy az megfelelő mennyiségű zuzott zab, avagy korpá is keverendő. E mellett a borjúk a száraz takarmányok övésehez a szokásos módon szoktatottok hozzá. Ha kell lenmagot, lenmagot, lenmagpogácsát, hábar avagy gyöngyözt is lehet, gyöngyörben fog fejlődni, s fejlődés tekintetében semmiként sem marad vissza utat, amély anyja tőgyét szoptja.

A feletlenül lefőzött tej bacillusmentességére éppen olyan nagy gondot kell fordítani, mint az a teljes tejet vonatkozólag elmondottak. Csak olyan szűrt, lemegetett tejet lehet itatni, a mely feltétlenül egészséges tehenől származó, vagy olyan, a mely előzőleg sterilizáltot. *Egyáltalán nagy baj az, hogy a tej és vajtermék szűvelékek nincsemk köteleze a sovány tej sterilizálására. Miként fentebb hangsúlyoztam, a tőgygümőkóros tehenéke tehenek teje fertőző hatással nem vezet, ha szűrt, szeszerezés higitatásig a borjú szájába nem kerül. Tehát, hogy a szűvelékek teje nem kizűt ne akadjon gümőkóros is, könnyen megérthető, hogy a szűvelékekkel kikérülő tej — ha előzőleg nem sterilizáltot, — ökvetelennel tartalmaz fertőző anyagot. E bajon pedig annyit könnyeben lehetne segíteni, mert a legtöbb tejszűveléket rendelkezők, főzöl, s így könnyen tehenéke ártalmatlanná a tejen lefőzött anyagot.*

A borjú azután már néhány hetes korukban kifutókba boctádoztok, majd öt-hat hónapos korukban legelőre hajtatjuk; mennél többet tartózkodnak ezután a szabadban, annál kevésbé lesz kőzűtlő, olyan, mely egyétes korban megiehető tuberkulózisra reagál.

Még abban az esetben is, ha a gazda a legészorjában, a legpontosabban hajtja végre azokat, a mik tehenet elmondattak, ne számítson arra, hogy a gümőkört tenyésztéséből rövidesen kiirtja. A reagáló száma leszáll talán már az előző generációnál 1—2%-ra, ami már magában véve is igen jó eredmény. A legpontosabban készült átdarára is azonban csak 4—5% nemzedékben fog a gümőkört teljesen kipusztulni, de csak az esetben, ha az állatok edzetségére mindenkor különös gondot fordítunk.

Kovács Béla.

Gazdasági egyesületek mozgalma.

Az aradmegyei gazdasági egyesület igazgató-választása mult hó 26-án tartotta *Vásárhelyi* László elnökölt által érvényes ülést. A földművelésügyi miniszter felhívására az egyesület évi működési programját a következőkben állította meg: A szakmának fejlesztése népszer gazdasági előadók és tan-

folymak által; háliapari tanfolyamok rendezése és pedig a kőszáron, gyékény, és számalonás, kőfűkötés és fajoragás köréből; az állattenyésztés fejlesztését illetőleg négy tenyész-állal- és lődázás rendezése, Némpeleg, Kisjenő, Borosjenő és Tótvárud községekben, mindentől a nyár folymán, a közs ké részre apadlatok köztelése, fajboromfák kiözsása, lezselőkezelés létesítése, tenyészszőlőkezelés és tojásgyűjtő-állomások szervezése, hiel-fogyasztás és értékesítő szövetkezetek létesítése, a fatenyésztés terén gyümölcsök és ötványok kiözsása, a szőlőművelés terén: borértelősítő szövetkezetek szervezése, viharügyek fölállítása, a törvényhatósági munkaközvetítő intézet ügyének elátása, a Gardák Biztosító Szövetkezetének képviselői Arad, Cserszény és Békés megyében. Elfogadta az illes Bauer Károly radhegyaljai szőlőbirtokosnak a borkezeskedés érdekében tett indítványát, a mely föliratot javasol a kormányhoz az iránt, hogy az ipar-törvény 50. §-ának terve vég módosításánál a borkezeskedés azon kivételék közé sorozassék, a melyeknél a kereskedőknek legyen szabad a venni szándékozó előzetes hívása nélkül és nem csupán viszontlátásútkor közvetlenül, vagy utazik által kínálni és azoktól rendeléseket gyűjteni. A szeszkontingens sokat vitatott ügye is foglalkozta a gyűlést, a melyre nézve a következő határozati javaslatot hozták: 1. Az ipari kontingensről szóló 1888. évi XXV. l.-cz. rendelkezésből fejtődik mai állapot, a mely szerint az ipari szeszgyárak kontingensze 331,139 hl., a mezőgazdaságiaké 521,861 hl., alapul megtartandó. 2. Az ipari kontingensnek az 1888. évi XXV. törvénycikkből megállapított fokozatos apasztása a jövőben is főtartásnak. 3. A kontingenssel való úzerkedés megszüntetésék s ezért sem az ipari, sem a mezőgazdasági szeszgyárak kontingensnek egyesítése és elárúsítása egyáltalán nem engedessék meg. 4. A mezőgazdasági szeszgyárakat megjelölt 40,000 hl. kontingens aronnal vonassék le az ipariak kontingensből. Az O. M. G. E. tervezetén, a melynek nyomán a határozati javaslatot készült, a gyűlés Vádrhelyi László igazgató-elnök indítványára az érdekes módosítást tette, hogy a míg above elotes a kontingensnek egyesítését kívánják ellátni, az Arad vármegyei Gazdasági Egyesület a kontingens elárúsítását is ellátandónak tartja. Ily értelemben ír föl az egyesület a pénzügyminiszterhez.

Az új forgalmi gabonaszulysággy ügyét szintén tárgyalta az ülés e behatározta, hogy az egyesület nevében feliratot íté az kereskedelmi és földművelésügyi miniszterhez a régi százkilós szulyság visszaillesítés érdekében. Elhatározta továbbá, hogy Aradon nagyobb szabású értékesítő szövetkezet létesít, a melynek feltekerő főképek gazdasági cikkek, vetőmagvakra, ga-dasági gépekre és eszközökre, olaj, zsák-félék stb. eladására fog kiterjedni. A szövetkezet egyáltalán kiterjedni kért az Arad megyei fogasztási és értékesítő szövetkezeteknek és valószínűleg az arató szazon kezdetén fog Aradon megindulni. A czime: Az Arad megyei Gazdasági Egyesület fogasztási és értékesítő szövetkezele lesz. Az egyesület eziéden Hódmezővásárhelyre rendez tanulmányutát a kis-zsákak számára, az ottani földművelés-kö-zárságának megtekintése céljából.

A Híptőmgei gazdasági egyesület mult hó folymán tartott tavaszi rendes közgyűlése n'kalmával előhatározta, hogy az év folymán Hibbén és Rózsahegyen állatkülföldiállat rendez. Tervebe vette továbbá: egy dombos vidékre alkalmas aratógépek versenyt és újabb rendezési burgonyakiemelőgép próbát megtartani, szükségessé tartja e versenyek rendezését azért is, mert meggyőződés terülten a kivándorlás folytán a munkahiány napról napra jésztőbb merveket föl. — Schwarz Jakab az egyesület titkára, ki öt éven át fáradhatatlan buzgalommal végezte a titkári teendőket, egészül állapotról való hivatkozással állásáról leköszönt, helyébe Schwarz Árpádot választotta meg a közgyűlés egyhangulag.

A pozsony megyei gazdasági egyesület f. hó 14-én tartja Fozsnyban tavaszi rendes közgyűlést a következő társorozattal: 1. jelentés a tél gazdasági tanfolyamok eredményéről; 2. az egyesület f. évi programja; 3. a mult évi pénztári számadások előterjesztése; 4. a gazdasisztek jogviszonya.

A Sztármegyei Gazdasági Egyesület számlát amerikai szőlőtelepre április hó 23., 24., 25-ik napjain szőlőfajtajai tanfolyam tartatott. A tanfolyamon 22 munkás vett részt, ebből a 3 napos tanfolyamot 21 munkás fejezte be, kik közül kettő minősítés nélkül, 16 megfelelő minősítéssel kapott bizonyítványt, 3 pedig jutalommal is ki lett tüntetve. Az első jutalom egy darab 10 frankos arany, a második díj egy drb 5 koronás, a harmadik egy drb 2 koronás ezüst pénz volt.

VEGYESEK.

Mai számnak tartalma:	Oldal
Az OMGE. Közleményei.	719
A közgazdasági szakosztály ülése.	720
Közp- és nagybirtokoknak idegen kére kerülése.	721
Gazdasági egyesületek mozgalma.	724
Névtértermelés.	723
A komlófajtak megválasztásáról.	723
Állattenyésztés.	724
Hogyan kell eljárni a gumókör irásánál állat-tenyésztől szempontról.	724
Gyegyek.	725
Kereskedelem, tézse.	727-728

A m. kir. mezőgazdasági muzeum gyűjteményei a VII. évi. Kereskedés ut 72. számú előtti kiadás megtekinthető a hétfői és az ünnepeket követő napok kivételével:

naponként d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.

Hétfői és az ünnepeket követő napokon a muzeum zárva van.

A muzeum látogatása ingyenes.

A legközelebbi villamos-kozmegállomá hely a Keresep-uton: a városból jövő VII. ker., Alsó-erdősor utca sarkán, a városba menet VII. ker., a Kenyérmező utca sarkán van.

Halálozás. Sámegh János földbírtokos, Bars vármegye közigazgatási és törvényhatósági bizottsági tagja mult hó 30-án Kis-Szelecsényben ölete 72-ik évében elhunyt. Hílteleni május 1-én d. u. 4 órakor tetétek a kis-szelecsényi temetőben örök nyugalomra.

Nemzetközi fogatos kapalógé- verseny.

Az OMGE, vagyis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központjába, kerülve a Nyitrai megyei gazdasági egyesülettel és a nagyméltóságú földművelésügyi miniszter támogatásával folyó évi május hó végén Tótmegyeren nemzetközi fogatos kapalógéversenyt rendez.

A versenyre bejelenthető egysoros és többsoros fogatos kapló gépek. Mindkét csoport részére 1—1 arany-, ezüst- és bronzérem tüztetik ki.

Bejelentési határidő május hó 15.

A verseny általános szabályzata és a bejelentő ívek az OMGE. titkári hivatalánál kaphatók.

A rendezőbizottság.

A „Köztelek” sajtótere. Olvasóink emlékeztethetnek, hogy a „Köztelek” f. évi április hó 7-én megjelent 29-ik számában „Tiszteletsgölyveny” czim alatt megjelent cikkiben Frommer A. Hermann budapesti magkeskedő czégnek azt az eljárást, hogy Viték Vincze, lapunk olvasója által beküldött s a budapesti áll. vetőmagvizsgáló állomásnak hivatalos vizsgálata alapján arankának és amerikai magcakkal hamisítottak találtta here-és lucczernamagot forgalomba hozta, nyilvánosságra hoztuk és a törvény erre vonatkozó tiltó rendelkezéseire hivatkozva, olvasóinkat figyelmeztettük, hogy jól ügyeljenek az állami plombrára és a más plomba alatt kapott magvakat utasítsák vissza. A Frommer A. Hermann czég a „Köztelek” ellen ezen cikkért, mint nyomtatvány utján előkötött rágal-mazást, sajtóperre indított. A vizsgáló-bíró előtt lapunk felelős szerkesztője a felelősséget el is vállalta. Most már csak arra vagyunk kíváncsiak, hogy az 1894. évi XII. törvénycikkből az arankas here-mag forgalomba hozatalát tiltó rendelkezésével, továbbá az 1895. XLVI. törv.-cikknek az idegen magvakkal kevert áru forgalombahozatalára vonatkozó tilalmával és az ezen tilalmazott cselekményeket megállapító budapesti m. kir. vetőmagvizsgáló állomás hivatalos bizonyítványával szemben a vádló czég mire alapíthatja az ő vádját? Mert a hivatalosan bizonyított törvényellenes cselekmény nyilvánosság hovatala se rágalmazást, de még becsületéért sem képezhet.

Szeszkontingentálási törvény. A pénzügyminiszter a napokban terjesztette a képviselőház elé a szeszkontingens felosztásáról

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb

magvak beszerzési forrása

ajánlható

Mauthner Ödön

os. és kir. udvari szállító magkeskedése
Budapesten, VI., Andrássy-ut 23.

Első magyar

gyapjúmosó és bizományi részvénytársaság

Budapest, V., Kárpát-utca 9. sz.

Harminczkettedik üzemév! A gyapjanyírás közelédtérel a t. ez. Harminczkettedik üzemév!
 gyapjutermelők és gyapjukereskedők figyelmét!

gyapjúmosó gyárunkra

irányítjuk és annak igénybevételét mint a hazai gyapjú legelőnyösebb értékesítési módját ajánljuk.
 *** **Az 1899. évi gyapjuforgalmi érték 4.000.000 korona** rugott. ***
 KIVITEL: Osztrák, Német, Francia, orosz, Olasz, stb. országba.

Csomagolószakokat használati díj nélkül kölcsönkép küldünk. —

A mosott gyapju után sem raktározási, sem biztosítási díjat nem számítunk.

Nyers gyapju bizományi-osztályunk

elvállalja mindenmennyiségű (szennyes) és tisztított (hátonmosott) gyapju nyers állapotban való bizományi eladását, a legmegelőnyösebb feltételek mellett. A külföldi textipari piacokkal fennálló kiterjedt összehangoltságunk a gyapju legjobb értékesítésére képes bennünket. Kimerítő felvilágosítással kiváncsi készpénzrel szolgálunk.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Városi iródnokban Neugebauer új, úrnál VII. Dobány-utca 1. sz. felvilágosítások szintén kaphatók.

831

Fehér Miklós

gépgyára

Budapest, IX., Üllői-út 23. szám.

CSEREÜZLETEK
mobilis és cölöp-
lőgépek a földművelés
széles körében

Ajánlja a m. kir. Államvasutak gépgyárában készült gőzcsepülő garriturákat, Compound lokomobilokat stb., raktáron tart mindenmennyiségű gépet, földművelési eszközöt, továbbá

jól kijavított

lokomobilokat és csepülőgépeket különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt géphelyét gépek javítására és malomszerelővények gyártására.

Mérsékelt árak, kedvező fizetési feltételek.

630 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Lapunk kiadóhatalmában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

Irta K. Ruffly Fül.

Arta portmentosa küldésével 1 forint 10 krajczár.

CARBOLINEUM

AVENARIUS SZABADALMA,
25 év óta a legjobban bevált

faconserválószert

rothadás és gomba ellen.

!! Utánzásoktól óvakodjunk !!

AVENARIUS R.
carbolineumgyára

Amstetten, Alsó-Ausztria.

579

Iroda:

WIEN III/1, Hauptstrasse 84.

STAHEL és LENNER

TRIEURGYÁR, Budapest, V. ker.,
Kátuna József-utca 8.

Ajánljuk

trieurjeinket

minden gabona tisztítására

és kőlis nyersanyagok beküldése mellett

speciális

trieurt

készítünk.

Lekopított trieurköpenyt gyorsan és olcsón újjal felszerelünk. Kiváncsiak keresztes árakkal közlunk. Kérjük megírni. Utalás minden szándékú átvételre. 6001

Magy. kir. Államvasutak.

41901. CII. sz.

igazgatóság.

Hirdetmény.

Osztrák-magyar-bajor vasuti kötélek.
(Uj osztályú díjazás (II. rész 2. füzet) elbepítésére.)

A fent megnevezett kötélek forgalomban f. évi június 1. ével új osztályú díjazás (II. rész 2. füzet) lép életbe.

Ezen díjazás kiadásával az 1896. évi október 1-ől érvényes hasonlevő díjazási füzet az I. és II. pótlékkal a kihirdetés után érvényesített díjtelekkel együtt hatályát veszti, az új díjazás f. évi május 15-ike után 3 koronáért alulirt igazgatóságnál megszerzendő.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

egyszermint a rézes vasutak nevében

Gazdasági üzemekben, uradalmakban, tejgazdaságokban, szeszgyárakban stb. különösen bevált évek óta

Poroellán-Email-Festékünk (Pef)

mint elegáns fal és mennyezet mázolat, melyen penész és gombaképződés lehetetlen. Mindenkor mosható, kemény, porrezisztenszerű felületet nyújt, mely tej- és vajkezelési helyiségek, gőzházak, konyhák, fürdőszobák, folyosók, istállók, kiosztók stb. részére feleltesz először.

Bessemer-festékünk (védjegy üllő)

mint feltétlenül megbízható rozsdavédő szer mindenmennyiségű vaszerkezetek, vas és hullaum bódítottak, tartók, keretecsek, rácsok, gépek stb. részére. — Mint famázalát is különösen jó szer. Tartósabb, szaporább és a különféle behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint mások és olcsóbb.

Kimerítő ajánlattal és prospectussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Hazai Ipart

Csakis

Hazai Ipart pártoljuk.

FUCHS és SCHLICHTER,
Budapest, W. Jást-utcz 7.

AZ

ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET

felügyelete alatt álló

KÖNYVKIADÓ VÁLLALAT

kiadásában a következő

gazdasági könyvek jelentek meg:

	árva ft	köve kr.
Cselkő és Kossutány <i>Takarmányozás</i> tan —	2.40	3.—
Cserhádi Sándor <i>Talajismeret</i> —	1.60	—
Hilgard-Treitz <i>Szikes talajok</i> —	—	80 1.—
Domokos K. <i>Gazdasági építézet I-ső rész</i>	2.40	—
Száhlender Gyula <i>Gazdasági építézet</i>	—	—
<i>II-ik rész</i> —	2.60	3.—
Szűts Mihály <i>Mezőgazdasági becséltan</i> —	2.60	3.—
Cserhádi Sándor <i>Ököszerű talajművelés</i> —	2.60	3.—
Acsádi Jenő <i>Mezőgazdasági Ut-, Vasut- és</i>	2.60	3.—
<i>Hidépítézet</i> —	—	—
Molnár István <i>Gazdasági gyümölcsstermelés</i>	2.—	2.40
Beiwinkler Vilmos <i>Fajbaromfi-tenyésztés</i> —	5.—	6.—
Rázsó Imre <i>Cukorrépa-magtenyésztés</i> —	1.—	—

Megrendelések az

Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület pénztári hivatalához
Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám (Köztelek)
intézendők.

A műveket bármintre küldjük; s minden megrendelés
után 25% engedélyt adunk.

Cukorrépa,
burgonya és
salétrom permetező

(szabadalmazott).

A szegedi kiállításon „UJ és
figyelemre méltó” jelzővel
kitüntetve.

A szükségelt **Ösösörts erőki-
fejtésnek** megfelelőleg sza-
badalmazott szivattyuszer-
kezettel ellátva.

Az orrmányos bogarak ellen használható chlorbaryum és rovarin permetezéshez. A burgonya peronosporája elleni permetezéshez. A salétromnak oldat alakban bármely oldat alá és a trágyalé permetezéshez. A csigák ellen (lema melanopus) thanatonnal történő védekezéshez.

A háromsoros permetező egy pillanattal alatt minden sortávolságra beállítható. Az ösösor pedig egy méter széles zárt síkot permetez.

Munkaképessége 3 kat. hold.

E tökéletes permetezők kaphatók alólírott fel-
találónál.

Ismereték ingyen és bérmentve

703

Veszzelei Zsigmond

DOMBOVÁR, posta-, távírda- és vasútfőlomás.

AJÁNLOK:

Kocskenőcsüt, Petroleumot,
Zsíkokat, takaró- és szekérsztyédkat, kár-
rányfestékeket, fedőlakat,

MŰTRÁGYÁT

Olvas szaponárlát tisztá vastag gyöke-
rekből őrsíve.

GÉPOLAJAT,

1. m. valódi tiszta oltaolajat, elsőrendű
avtalanított rezeceolajat, stb.
Szalonárat

Fertőtlenítő szereket,
u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zöldgálicz stb.
rézgázúsz karbololeumot, keserűtő csudastól stb.

Lucernát, lóherét, fűmagvakat
minden czéla és minden egyéb gazdasági czikket.

Vetőmagot

a legújandóságban áron és garantált jó mé-
nőségben.

Mindenkor a legmagasabb napi áron, készpénzfizetés mellett vásárolók lóherét, lucernát és egyéb magvakat és kerek min-
táskott szives ajánlatokat.

KRAMER LIPOT, V. ker., Akadémia-utcz 10. sz.

Telefon.

Sürgönyozim: „CERES” Budapest.

Telefon.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálék.

I. oszt. 1/4 sorjajegy 3 krt. — I. oszt. 1/4 sorajegy 6 krt.
II. oszt. 1/4 sorjajegy 3 krt. — I. oszt. 1/4 sorajegy 6 krt.

Fenti szerencse-
számokat ajánljuk
a legközelebbi ható-
dik sorsjáték I. osz-
tályhoz.

Mindenki saját szerencséjének követe.

Török A. és T. Sa.

BANKHÁZA, BUDAPEST,
osztálysorsjáték osztály, főüruda, Váci-körut 4.
Flók: Muzeum-körut II.

I. oszt. 1/4 sorajegy 75 krt. — I. oszt. 1/4 sorajegy 1 krt. 60 krt.

A budapesti marhavásártéri vásári-pénztár részvénytárs:
szarvasmarha, borjú, juh, kecske, bárány és sertések
bizományi eladásával foglalkozik.

A bizományba küldött állatokat — kísérő névelői lehet feladni. A tulajdonosnak az eladásnál nem szükséges jelen lenni. A feladott állatokra a feladási-vevény ellenében megfelelő előlegot nyújt, halasztélag megállapított kamattal mellett.

Vasúti küldemények czimzendenk:

Vásárpénztár, Budapest, Fenecevaros.
Levél, útrigony, telefonszám: VÁSÁRPÉNZTÁR—BUDAPEST.

Clayton & Shuttleworth
Vásári-körut 63. sz.
Budapest

meleggázadási gépparkok által a legutányosabb árak mellett ajánljának:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek
csúszó járgány-cséplőgép, fűtő-csúpló, szettel-szettek, konkolózők, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

Columbia-Drill
legjobb sorvetőgépek, szeszkavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytemes acéllé-ekék.

Lincoln törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

Sertésenyésztők figyelmébe.
A 13652. szám alatti szabadalm.
SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle
sertésbetegségek
ellen
sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.
Jelen tájelmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emésztőbőlegét megkönnyíti.
Hat a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenállóképeségét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelemzéstés.

A por, melyet az étellel együtt bevezes a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybőlegbe kerül, s hol az tovább emésztőbőve annak alkalmas részét a bél szűz edény (bolyha) által felszívják s a tápláló szerek ereje keresztül a vérbe vitetnek s számtalan véredény által szertterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalmá szerinti bonyolig hat mert ha táplál-mányon rendszeresen használja leas, sikeres eredményt hoz és bármely állattal alkalmazható.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 3-szer 3 deká 1 1/2 evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengülökik, az első két nap 8 deká 2 1/2 evőkanállal naponta. Azonban, ha betegsége megát, két napon át 5 deká 4 evőkanállal etendők. A por kevés hig étellel keverendő.

Elismerő leveleka legnagyobb uradalmakból vannak.
Kapható mindenütt.

1/4 kg. doboz 90 fillér (45 krt.), 1/2 kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)
Készítő **SOMOGYI GÉZA, Arad.**

Ajánljuk nagy raktárunk minden patkóval csikókéből és ezen szakmába járó különlegesekből. — Továbbá ajánljuk szabadalmunkat, viruló szulfidok által legjobban ajánlott patkófé-lyes igazolások és partipák, egyenlő 3 kr. k. vasalásár.

Különböen klemeljük czégeknek legjobban szabádmalmozott rudvasalással és kengyelett.

M. HANN'S SÖHNE
sz. rkp. udvari parkolási szesző-szállító
BÉCS, II., RENNASSE 6. SZAM.

IRDETÉSEK

Knuth Károly
mérnök és gyáros.

GYÁR ÉS IRODA:
BUDAPEST,
VII. ker. Garay-utca 6-8. szám.

Elvállal: Kőzapot, víz, hóg- és gőzfűtést, lév szes- és vízvezeték, csatornázások, szes-
tettek, csöttek, szvattyúk, vízmozdító emelő-
gép-ek, nemkülönböen kőésér, oaj-
-gép-ek, valamint egyéb nagy szes-
cszáló készletek létesítést, vízmosk, indó-
házak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készítenek.

Legjobb minőségű hőszag-csővek raktáron

A világhírt és hazánkban nagy elterjedtségnek örvendő amerikai
**„Deering”-féle fűkaszalógépeket,
 marokrakó aratógépeket és
 kéveköthő aratógépeket,
 szénagyűjtőgépeket**

valamint egészen vastaból
 és acsából készült

(lógerelyűeket) van szerencsém a t. gazdatisztaságok által ajánlani, hogy minden általam szállított ilyen gépnek használhatóságáért és jó munkájáért, nemkülönben arányának jószágáért elváltatón a felelősséget.

Szükséglet esetén kérem a megrendeléseket ezen gépekre nekem már most feladni, mivel azokat korlátozott számban hozatom Amerikából, megtörténhetne, hogy késői rendelvényeket legnagyobb sajnálatomra már nem lenne képes fogadtatni.

PROPPER SAMU

az amerikai Deering-gyár kiz. képviselője
 BUDAPEST, V., Váci-körút 52. szám.
 — Argyeztakkal és elsőrendű bizonyítványokkal kívántra későzettel szolgálok. —

Hirdetmény.

Közzéadom közértesítésként, hogy a kereskedelmiügyi magy. kir. miniszter úr Ó szolgálatára folyódnak f. évi május hó 1-től kezdve a) a budapest-szolnoki vonalon Székely-Szász állomás neve Tápó-Szász-ra, b) a szolnoki-nagyváradú vonalon fekvő Székely állomás neve Sáp-ra, c) a szolnoki-vonalon fekvő Székely-Túr állomás neve Mészáros, Mész-Berény állomás neve Mész-Berény-ra, Csaba állomás neve Békés-Csaba-ra, d) a nagyváradi-szegedi vonalon fekvő Csátság állomás neve Nagy-Szentlőrinc-ra fog változtatni.
 Aradon, 1900. április hó. Az Üzletvezetőfélg.

Kolet J. orvosi műszergyáros
 a Budapest, a a
 Fehérvári, Koronaherzeg-utczára 17. sz.
 Gyár: (Mész-erővel) IV., Károly-laktanya.
 Általános nagy rakár mindenemű állatorvosi és gazdasági műszertel, a legújabb módra szerelt. Olcsó és jótányos árak.
 Jushétek és működésről leírók elfogadtatnak.
 Képes argyezések ingyen.

Gazdaságok, iparosok és malmok részére ajánlja a
DREZDAI MDTORGYAR. Rézgy-Társas.
 (ezelött HILLE).
 a legújabb gáz-, benzín-, petroleum- és acetylen-motorait 1-100 és locomobiljait.

Nagyszerű újítások

szabadalmazott

szervezetel.

Minden kiállításon

és versenyen első

díjjal és érem-
 kel kitüntetve.

Gazdatisztaság: Gellért Ignác és Társa, Budapeston, VI., Eötvös-u. 48.
 FIOKIMÉRELY BUDAPESTEN.

**Tejgazdasági
 Zsebnaptár
 az 1900-ik évre**

ELSŐ ÉVFOLYAM.

Szárkezesi és kiadja:

JESZENSZKY PÁL

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkárja.

Ára: O. M. G. E. tagoknak, a Gazdatiszték Orsz. Egyesülete, valamint a Jetermelők Egyesülete tagjainak ajánlott küldéssel
 1 frt 65 kr.

Bolti ára 2 forint.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen.
 Megrendelhető a „Köztelek” kiadóhivatalában,
 Budapest, IX., Üllői-ut 25.

Magy. kir. államvasutak igazgatóság.
 59002/CIL. szám.

Hirdetmény.

Délnémet-országi-magyar vasuti kőtelek.
 I. sz. pótlék értelmeztetése a kivételes gabona díjazás III. rész 2. füzetéhez f. évi május hó 1-én az I. sz. pótlék lép hatályba, mely a fűdőzéses közegetteléssel illetve módosítással tartalmazza.
 Ezen pótlék az érdékelte vasutak igazgatóságainál díjtalanul kapható.
 Budapest, 1900. április 23.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságán,
 a résztes vasutak nevében is.
 (Utányomat nem díjaztatik).

Mindenemű tejgazdasági eszközt
 és gépet szállít, tejgazdasági telepeket
 és tejszövetkezeteket rendez be az

-Separator Részvény-Társaság

ezelött Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körút 45.

„Adria”

magyar királyi tengerhajózási részvénytársaság

Vezérigényköszö: HOFFMANN S. & V.

1900. május havában a következő gőzöskök indulnak:

Honnan	Hová	Gőzös neve	NYL. NÉLY
Fiume	Liverpool	Tyria (C. L.)	1—10
„	Hull, Newcastle o/T.	Pindár	1—10
„	Bordeaux*	Zelényi	1—15
„	Tanger*, Pernamb., Bahia	Nagy Lajos	10
„	Rio de Janeiro, Santos*	Josua	6—10
„	London	Andalusian	5—15
„	Liverpool	Wm. Bailly	10—20
„	London	Szent István	16—20
„	Rotterdam	Stefánia	16—25
„	Brezen	Ferusa	20
„	Liverpool	Mária király	21—21
„	Barcelona, Valencia*	B. Kemény	21—21
„	Rotterdam	Szent-László	21—21
„	Gibraltár*, London	Báthori	21—21
„	Algier*, Glasgow*	Pavia (C. L.)	21—21
„	Liverpool	Volturno	21—21
„	Hull, Newcastle o/T.	Valencia*	21—21
„	Bordeaux*	Jókai	21/V—VI
„	Hamburg	Rosen*	21/V—VI
„	Brezen*	Kálmán király	21/V—VI
„	Antwerpen		

Honnan	Hová	Gőzös neve	NYL. NÉLY
Liverpool	Triest-Fiume	Flavian	1—10
Hull, Newcastle o/T.	„	Volturno	1—10
Antwerpen	„	Széchenyi	1—10
London	„	Szent László	1—10
Glasgow	„	Kálmán király	1—10
Liverpool	Fiume-Triest	Veria (C. L.)	5—15
Honza	Triest-Fiume	Matkovits	10—20
Rotterdam	„	Deák	15—25
Glasgow	„	Petőfi	15—25
London	„	Sultana	15—25
Liverpool	„	Algerian	15—25
Hull, Newcastle o/T.	„	Bessie	15—25
Amsterdam	„	Andrássy	15—25
Rio de Janeiro, Santos	„	Barossa	21—31
Liverpool	„	Saragosa (C. L.)	21—31

Középtengeri szolgálat.

Fiume—Malta—Stollia—Marsella vonal. Jövő hó 3-án „Árpád”, 10-én „Bákóczy”, 17-én „Adria”, 24-én „Szapáry”, 31-én „Tizza” indul Fiuméből Marsellébe és 6-án „Adria”, 13-án „Szapáry”, 20-án „Tizza”, 27-én „Árpád” indul Marselléből Fiumébe.

Tyrreniai vonal.

Az elsőosztályú gyorsgőzös „Buda” minden szerdán délután és pedig jövő hó 2., 9., 16., 23. és 30-án indul Marselléből Genovába. Minden csütörtökön este 8 órákor Genovából Nápolyba és minden szombaton d. n. 4 órákor és pedig jövő hó 5., 12., 19., 26. közvetlen Nápolyból Marsellébe.

Ha a gőzös elindulása előtt 8 nappal elegendő rakomány be nem jelenteti, az igazgatóság fenntartja magának a jogot, e kikötőt nem érinteni. A „gal” megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinti.

Kitűntetve

1897. Kínai nemzetközi vetőgépverseny első díj: állami arany érem.
 Lévi nemzetközi vetőgépverseny első díj: nagy ezüst arany érem.
 1898. Hódmezővásárhelyi vetőgépverseny első díj: arany érem.
 Marosvásárhelyi vetőgépverseny első díj: arany érem.
 1899. Szegedi kiállítás első díj: legnagyobb elismerés.

WEISER J. C. gazdasági gépgyára

NAGY-KANIZSÁN.
 Ajánlja:
Magyarország
 legjobb és
legjobb 7583
vetőgépét.
 szabad, kiváltható kapcsoslyákkal ellátott

sik és hegyes talajhoz egyaránt alkalmas

ZALA-DRILL

szertűgépét, továbbá szab. „Perfekt” első és gen. jó, könnyű vetőgépét, legjobb szerkesztésű Szabcs. fűrészt, szerszám, berendez. gépeket, szerszámokat, restáit és mindenféle gazdasági gépeit.

„Planet jr.” rsz. kézi-toló répkapka és föltölgető, a 10 ft. Aréjgyék ingyen és hármentve.

Kalmár Vilmos

Budapest,
 VI. kerület, Teréz-körút 3. szám.

a csehországi Thomas-művek magyarországi vezér-képviselője ajánl:

Thomasfoszfátlisztet (Thomasalak),
„Martellin” dohánytrágyát, Kainitot.

— A műtrágyák beltartalmáért szavatolok. —

Legújabb szerkesztésű kítőnő trágyaszóró gépek a legolcsóbb áron. 40

— Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. —

RENDSZERES

MAOM-berendezések

és egyes MALOMGÉPEK,

termény-tisztító - művek

gabonarakárak (silos) részére.

GRAEPEL HUGÓ

gép- és rostalemezgyár, malomépítészeti
 Marshall, Sons & Co. Lmtd
 angolországi gépgyár vezérigénykö

BUDAPESTEN, V. ker., Külső váciút 46. szám.

PAUCKSCH, BUDAPEST, József-körút 25.

H. PAUCKSCH részvénytársaság
főkötelepe.

Törzsgyárunk **LANDSBERG** ajw.

gőpgyár, vasöntőde, gőzkazán-gyár és rézműves-műhely
53 éves fennállása óta
mint legkiválóbb különlegességét
egjobban jövedel-
mező

rendezett be a

legjobb rendszer szerint.

50 év óta körülbelül 1800 telepet állítottunk fel.

Szállítjuk továbbá a szükséges berendezéseket **szesznyomlók**,
keményítőgyárak, **tejjgazdaságok** számára, átvesszük régi szesz-
gyárak teljes átalakítását és egyes szeszgyári gépet vagy készüléket is leg-
jútányosabban szállítunk.

Megkeresésüket **Paucksch, Budapest, József körút 25.** címre kérjük.
(Gyártelep: Kőbánya.)

GEITTNER és RAUSCH

Budapest, Andrásy-ut 8. sz.

Ajánlják a **Farkas és Faragó-féle**

viharágyukat,

melyek minden eddigi hasonló találmányt úgy kivitel
mint takarékoság szempontjából fölülmulnak.

**Hegyközségeknek és gazda társulatok-
nak előnyös fizetési feltételek.**

Tej!

Nagyobb mennyiségű tej évt
szertől kezdve vételek kérésre.
Ajánlatok kérésre „szőlő”
jellegű szőlő a leg szűkebb
határon.

3-3 wagon
szertől kezdve megrendelés kérés-
re. Cím: Csanády utca 10. sz.

Mindenemű

ZSÁKOK,
vizháló és nyers
takaró.

PONYVÁK
legmegbizhatóbb be-
szerzési forrás.

Fischer J.
ponyva- és zsákgyár.

Budapest,
Nagykorona-u. 18.
Minták ingyen és bér-
mentve. 445

Cserhéj

idei második és eredeti ter-
més nagyobb mennyiségben
kiszáraztatás mellett meg-
vételre kerestük. Bővebbet
„B. A. 3856” jel alatt
Rudolf Mosse
Berlin S. W. ad.

Eladó:

egy Clayton és Shuttle-
worth gyárbeli 8 lőerejű
garnitúra. Locomobil szá-
ma 20679, cséplőgép száma
20909. Továbbá: egy Garrett
gyárbeli 16 lőerejű garnitúra:
locomobil száma: 12340
cséplőgép 4566
Végül egy Garrettgyárbeli
kettős hengerei 12 lőerejű
locomobil. Mindenek jó kar-
ban vannak és juttatás
áron megkaphatók.

Weiser J. C.

gőzmozdonyok eladói.
Nagy-Kalocsán. 384

Stephánya Nándor

szőlő, szőlőművelés és szőlő-
művelés. Budapest, IV., Aranykő utca 4.
Az Orsz. Magy. Értékpapírok
Közvetítő Intézeténél van be-
jegyezve.

1868-ban alapították. Alapítók
és részeseik számbeli, szőlő-
művelés és szőlőművelés ki-
vételre kerestük. Bővebbet
szőlőművelés. 384

Szabadalmazott Kosárbetétek

gőzcséplőgépek számára,
kaphatók a feltalálónál, tel-
jes felkészüléssel, hogy
tízféle cséplést lehet vé-
gezni a legrosszabb eset-
ben is.

A kosárbetétek árul:
4 lőerejű géphez 60 kor.
6 70
8 80
10 90
Megrendelés esetén a ko-
sár szélességének mérése
beküldendő

Bajzáth Ignác,
Székelyhid. 762

Tavaszi kaszáláshoz különlegességek:

Amerikából behozott és mindenütt nagy kedveltségnek örvendő felülmulhatatlan

„JOHNSTON“-féle fűkaszálókban

változtatható kaszagyorsóság, tehát minden néven nevezendő takarmány kaszáláshoz alkalmas.

„Johnston“ egész acél, igen könnyű és nagy
munkaképességű

„Globe“ gyűjtőgépekben.

„Hollingsworth“ 27 acél fogas
amerikai gyűjtőgépekben,

kitűnő anyagból készítve, magas kerekkel, teljes szavatosság
mellett szállít

Bächer Rudolf és Melichar Ferencz

magyarországi főraktára

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68. sz.

Magyarországi vezérképviselő:

Szücs Zsigmond.

GŐZEKÉKET, GŐZ-UTIHENGEREKET

GŐZ-UTIMOZDONYOKAT

a legtekintélyesebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

JOHN FOWLER & Co.

Telefon 42—50. **BUDAPEST—KELENFÖLD** (vasszínház melletti szomsz.)

Iroda, raktár, javítóműhely.

Közlekedés vasúton és villamos vasúton.

HAMPEL JOZSEF

gép- és léncszivattyúgyára

WIEN, II/7., Hellwegstrasse 10.

ajánlja szab.

léncszivattyúit

rétek, konyhakertek, díszkertek és falkellék víznél levezetéséhez. Munkaképesség óránként 200—800 hectoliter.

Lőjárgány

1—4 kertesőnkön egyszerre való használatához. Növénykultúránál mély tuskó- és talajmunkákra.

Használt léncszivattyúk és járgányok általában raktárban vannak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Szegedi kenderfonógyár részv. társ. Szegeden

raató gépekhez való elismert kitünő minőségű

manila kévekötfonalat,

egy külön eljárással a szálnak éppoly jól megfellelően, több nagy uradalomban kiprobált, 30%-al olcsóbb

kötfonalat magyar kenderből

átógép szerkezetnek megfelelő gombolyagban.

ott gazdasági kötéllárak és valódi kender-
tár úr úrban kaphatók. 822

Az 1890. évi szegedi mezőgazdasági kiállításon „UJ és Nyel-
lemre méltó” jelzővel kitüntetve.

Szab. kétfengelyű „Boni” eketaliga.

!!Legújabb szerkezet!!

Tartós, szilárd, nem kopik, nem dől, dömbölgölni nem farol, az ébét egyenletesen vezet, kanós folytonos és gazdaságos, kevés vonóerőt igényel.

Pillanattal állítható!

Megrendelhető:

Nyirbátorban: Mandel Eduárd és társainál.

Budapestben: a szab. osztr. magyar államvasutársulat magyar bányái, hűtői és uradalmi vezérigazgatóságánál (VI. Teréz-körút 24/a), a Magyar Mezőgazdák Szervezeténél (V. Alkotmány-u. 31.), Bächer és Melichar cégénél (VI. Nagymező-u. 68.), Kann és Heller uraknál (V. Váci-körút 62.)

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 kr-ért (portómentesen)

kapható kladóhivatalunkban.

Szegedi Zsákok.

Gabonaszákokat nyers és vimentesen feltett ponyvákot, KÖTÉLNEMŰEKET,

az elismert legjobb minőségben szállít a Magyar Vitorlavászon- és Kendergyár

Salsmann és Társa.

Központi megrendelő iroda: Budapest, V., Nádor-utca 20. sz.

MALOM-

berendezéseket teljesen, úgy egyes malomgépeket, valamint

gépöntvényeket

gazdasági gépműhelyek részére gyárt és szállít:

Wörner J. és Társa

malomépítő
gépgyára és
vasöntődéje

Budapestben, Külső váci-ut 54—56. sz.

